

EXCELLEREN MAG!

RUIMTE VOOR ONDERNEMINGSZIN IN HET HBO

Door: Annemarie van den Broek

Onder het motto 'Don't let good be the enemy of great' is Fontys Hogeschool ICT in Eindhoven een aantal jaar geleden met het Deltaproject van start gegaan. Studenten met veel potentieel en ondernemingszin krijgen de kans om binnen de opleiding te excelleren, te werken aan interessante projecten met echte opdrachtgevers en meteen hun C.V. en professioneel netwerk op te bouwen. Dit is zo succesvol dat er nu binnen meerdere opleidingen deltateams ontstaan die onderling samenwerken. Mooier onderwijs is er haast niet.

Excelleren in het HBO

In het HBO zijn differentiatiemogelijkheden vaak niet overvloedig. Veel opleidingen steken vooral tijd en aandacht in de gemiddeld presterende studenten en in zorgstudenten. Alle studenten verdienen natuurlijk de aandacht die ze nodig hebben om succesvol te zijn. Als dit echter tot gevolg heeft dat er te weinig aandacht is voor de betere studenten - met als argument: 'die halen de opleiding toch wel' - dan blijven zowel voor deze studenten als voor de opleidingen kansen liggen.

Grofweg zijn er twee verschillende typen excellente studenten. Je hebt de studenten die voor de tien gaan. Zij zijn heel goed in staat te voldoen aan de verwachtingen van de opleiding; goed leren, hoge cijfers halen, goed plannen. Daarnaast is er een groep die ook excellent is, maar niet bij voorbaat goed presteert in de traditionele zin. Dit zijn studenten die op de opleiding goed presteren, maar geen hele hoge cijfers halen. Zij zoeken hun uitdaging vaak elders. Een eigen bedrijf, een excellente stage, actief in bestuurs- of verenigingsleven. Voor deze studenten geldt dat ze zich moeilijk binnen de opleiding kunnen

profilieren. Ze gaan zich vervelen of haken zelfs af. Binnen de opleiding kunnen ze hun talenten niet optimaal ontwikkelen en zo loopt de opleiding zelf kansen mis om zich te profileren. Immers, wie zich richt op middelmaat, krijgt een middelmatige uitstroom.

IMDelta

In 2005 is binnen de opleiding ICT, afstudeerrichting Media Design (IMD), gestart met een programma voor excellente studenten. Dit programma heette IMDelta, een initiatief van Miranda Valkenburg en Eric Slaats. De opleiding was pas gestart en werkte met een erg betrokken groep studenten. Tijdens klankbordsessies met hen vroeg een aantal studenten om meer uitdaging. Een studiereis in de V.S. en een aantal minder goede voorbeelden van excellenceprogramma's in Nederland inspireerde tot het idee. Een Deltaprogramma, gericht om getalenteerde studenten (de Delta's) zichtbaar op een hoger niveau te brengen. Enerzijds in extra kennis en vaardigheden, anderzijds in een aantal tastbare extra's, zoals een excellent portfolio, een excellente stage-

en afstudeerplaats, extra onderwijs en een certificaat waarin deelname aan het excellence programma vermeld wordt. Het Deltaprogramma moet ook voor de organisatie meerwaarde hebben. Een wervend effect op de instroom, door de goede reclame die deze studenten genereren. Een positieve invloed op het imago van de hogeschool, door de uitstroom van studenten die duidelijk excelleren. De uitdaging voor docenten om de Delta's te begeleiden, want ook zij kunnen door het begeleiden van een groep gemotiveerde en getalenteerde studenten meer drive krijgen. Tot slot de bijdragen die Delta's actief leveren aan het reguliere onderwijsaanbod. Eén van hun verplichtingen is hun eigen kritiekpunten, met betrekking tot de opleiding, onder de loep te nemen en verbeteringen aan te dragen. Van dit laatste profiteren ook de reguliere studenten.

Een deltaproject dat veel indruk heeft gemaakt is MultiLens. Atos, een grote, internationale IT-dienstverlener, zette in 2012 een ontwerpwedstrijd uit voor de Olympische Spelen in Londen. Teams van universiteiten

en hogescholen van over de hele wereld mochten meedoen. Uiteindelijk won een team Deltastudenten van de hogeschool ICT Eindhoven de eerste prijs met hun app MultiLens. Het idee is dat iedereen tijdens een groot evenement in de app filmbeelden en foto's kan maken vanuit zijn perspectief. Deze deel je en andere kunnen de beelden bekijken. Zo kun je bij een sportwedstrijd vanuit perspectieven in het hele stadion naar de wedstrijd kijken. Naast veel publiciteit en een heel mooi portfoliostuk, mochten de studenten als VIP's naar de Olympische Spelen.

De Start

In het onderwijs zijn de middelen schaars, zeker als je een alternatieve studieroute wil opzetten. De ambitie van Eric en Miranda was dan ook een budgettaire neutrale inrichting. Een tweede uitdaging vormde de werving van excellente studenten. Een extra programma moet bij studenten concurreren met sociale contacten, bijbaantjes en hobby's. Een boodschap in de trant van 'het is goed voor je' is niet voldoende. De tijd die Delta's moeten besteden aan het deltaprogramma wordt gehaald uit vrijstellingen voor de reguliere studentenprojecten en de vrije studiepunten. Hiermee is tevens een deel van de bekostiging geregeld. De inzet die vrijkomt voor de projectbegeleiding, kan gestoken worden in het begeleiden van Delta's. Om te kunnen concurreren met bijbaantjes mogen de Delta's tachtig procent van het geld houden dat ze met de projecten verdienen. Van deze tachtig procent gaat tien procent in een eigen onkostenpot. De andere twintig procent gaat naar de opleiding en wordt gebruikt om deltagroepen te faciliteren.

Druk je stempel op de opleiding

De Delta's voeren geen voorgeschreven projecten uit met vaste opbrengsten,

maar zorgen ze zelf voor opdrachten. Hierbij staat het leereffect voorop, niet de verwachte inkomsten. Bij het aannemen van opdrachten zijn de Delta's zelf verantwoordelijk voor een evenwichtig portfolio: alle studieonderdelen moeten aan bod komen. In de praktijk betekent dit dat een groep van zo'n tien Delta-studenten in een studiejaar geen vier projecten uitvoert, zoals reguliere studenten, maar ongeveer vijftien. Omdat Delta's niet in vaste onderwijsperiodes hoeven te werken, zijn ze veel vrijer en flexibeler in het aannemen en uitvoeren van opdrachten. Vanuit het onderwijs geldt een aantal voorwaarden. De eerste opdracht die de Delta's krijgen, is zichzelf te organiseren. Dat betekent een voorzitter aanwijzen, rollen verdelen, een website maken voor hun portfolio, een eigen huisstijl ontwikkelen met logo en visitekaartjes. Verder moet de groep minimaal één project voor een goed doel, zoals Warchild, uitvoeren. Ook voeren ze minimaal één opdracht uit voor de eigen hogeschool. Opdrachten worden pas aangenomen als de begeleiding een fiat geeft. De beoordeling vindt plaats via assessments, waarin de Delta's hun portfolio ter beoordeling voorleggen.

De 'Fishtank' is een project waar al meerdere deltagroepen aan hebben gewerkt. In de gang van de opleiding hangt een scherm met daarop een virtueel aquarium. Het was bij de eerste versie een grote uitdaging om natuurlijk zwermgedrag van de vissen na te bootsen in de 'bak'. Daarnaast zat de uitdaging in de interactie met de vissen. Zo kun je er 'virtueel voer' in gooien en gaat er wel eens een vis dood. Inmiddels zijn er weer allerlei nieuwe programmeermogelijkheden en heeft een nieuwe deltagroep het project geadopteerd. Ze zijn nu bezig natuurlijk groepsgedrag na te bootsen waarin verschillende typen vissen invloed uitoefenen. Ze willen erachter komen

welke type vissen de meeste overlevingskansen hebben. Het aquarium in de gang roept regelmatig reacties op bij voorbijgangers, iedereen kent het en is vol verwachting naar de nieuwste ontwikkelingen.

Delta worden en blijven

Wanneer is iemand een excellente student? Uit bovenstaande blijkt dat Deltastudenten niet alleen excellent zijn in het leren van kennis en vaardigheden, maar ook conceptueel en creatief kunnen denken. Daarnaast moeten ze zelfsturing hebben, niet bang zijn voor het onbekende, met trots de vlag van hun opleiding dragen en proactief willen en kunnen werken. Dat is nogal wat. Hoe selecteer je aan het einde van de propedeuse deze studenten? De gehanteerde definitie luidt: 'Een Deltastudent is in staat om succesvol in een hoger tempo door de stof heen te gaan met een minimale bemoeienis van de docent.' Hierdoor heeft een Delta meer tijd om rondom een bepaalde kenniscomponent producten te maken en meer toepassingsgericht en creatief te leren. Deze extra tijd wordt in het programma optimaal benut om meer en diepere kennis en vaardigheden te ontwikkelen.' In feite wordt dus extra werk in vrijgekomen tijd verwacht. Beter, sneller, meer, oftewel excellent! Studenten krijgen vrij snel na aanvang van de studie, in het eerste half jaar van de propedeuse, voorlichting over het Deltaprogramma. Ze hebben dan tijdens de propedeuse de tijd om zich te profileren en na te denken of ze aan het Deltaprogramma kunnen en willen meedoen.

Voor een project Schoollab, over innovatie in het basisonderwijs, heeft een groep ICTstudenten ook een opdracht gekregen. Binnen deze groep zat ook een kleine groep Delta's. De opdracht leverde veel mooie ideeën en producten van vrijwel alle studenten op. Bij

de Delta's zag je echter een andere werkwijze. Waar studenten vaak een aantal weken wachten voor ze iets in gang zetten, stuurden de deltaleergroep al vrij snel een eerste idee toe. Ze hadden iets bedacht en wilden feedback. Ook wilde ze, op eigen initiatief, in gesprek met leerkrachten en kinderen om hun beelden te toetsen aan de praktijk. Ze kregen contactgegevens van een vierdejaars pabostudent. Twee weken later hadden ze contact opgenomen, een les voor de kinderen voorbereid, de les uitgevoerd en gefilmd en de opgedane inzichten verwerkt in hun product. Aan het einde van de opdracht lag er van deze Delta's een werkende mobiele applicatie waar kinderen gezamenlijk aan tekeningen kunnen werken en hun creaties kunnen delen met de leerkracht en ouders.

Delta's blijven niet zonder meer Delta's. In het tweede jaar vindt halverwege het jaar een voortgangsgesprek plaats met elke Delta. Het komt voor dat er studenten uit de Deltagroep gehaald worden, maar andersom gebeurt ook. Een student waar eerder twijfel over bestond, kan zich alsnog bewijzen en later toetreden tot de groep. Als studenten na het tweede jaar terugkomen van hun stage, volgt voor de Delta's een nieuwe intake voor het examenfase-deel. Sommigen kiezen er bewust voor om terug te keren naar het reguliere programma. Anderen blijven en maken afspraken over hun persoonlijke ontwikkeling binnen de Deltagroep.

Begeleiding

Delta's beschikken over een grote mate van zelfsturing en krijgen ruimte om hierin te groeien. Dat laatste overigens ook letterlijk: ze hebben een eigen lokaal, of 'deltahok' zoals ze het zelf noemen, tot hun beschikking. Deze eigen plek blijkt essentieel. Hierdoor hebben ze ook fysiek een plaats binnen de opleiding die ze naar

eigen smaak en inzicht inrichten. Ze kunnen hier, als het gebouw open is, altijd werken.

Regelmatig lopen we even het deltahok binnen en telkens komen weer vol verwondering buiten. Er gebeurt altijd iets spannends en de studenten die er werken laten steeds graag zien waar ze aan werken. Studenten ICT, en zeker de Delta's, moeten leren werken met het nieuwste van het nieuwste. Zo was een tijd geleden de 3D printer erg 'hot'. Er werden er een aantal besteld en de studenten hebben deze bouwpakketten zelf in elkaar gezet. Vervolgens zijn ze gaan experimenteren met het printen en ontwerpen. Zo liepen ze al een tijd tegen het gebrek aan een kapstok aan, dus hebben ze een aantal jassenhaakjes geprint. Even later moesten we een logo hebben voor een project. Binnen twee dagen kwamen ze met enkele ontwerpen en in 3D uitgeprinte modellen. Dat zijn delta's, ze zijn enthousiast en gedreven en leveren vrijwel altijd snel en goed werk.

Van ICTDelta's naar Fontysdelta's en docentendelta's

Het Deltaprogramma is in brede zin zeer succesvol geweest voor zowel de opleiding als de participerende studenten. De eerste lichter is al enige tijd afgestudeerd en de afstudeerresultaten van deze groep zijn zeer bevredigend. De spin-off naar de opleiding is positief. Zo hebben de groepen een aantal 'blijvende' producten en memorabele projecten gedraaid die hun sporen hebben nagelaten. Daarnaast is Delta een 'unique selling point' voor de opleiding aan het worden. Bedrijven waar contacten mee bestaan, kennen het Deltaprogramma en vragen er soms expliciet naar. Echter, we zijn er nog niet! Het feit dat groepsdynamica zo'n stempel drukt op het slagen van Delta, is een zorgpunt. Gezien de totaal andere aard van de verschillende groepen is hier

nog winst te behalen. Daarnaast is het feit dat ook 'gevoel' bij selectie een rol speelt wat onbevredigend. Op dit moment wordt er volop geëxperimenteerd met een multidisciplinaire projecten met andere instituten, zoals Fontys hogeschool voor de Kunsten en de opleiding voor Creative Industries om hiermee het ervaringspalet voor de studenten verder uit te breiden. Hierdoor komen tevens projecten in beeld die anders simpelweg niet uitvoerbaar zouden zijn.

Delta heeft zich voor de opleiding ICT bewezen en zal een blijvend onderdeel van het onderwijsprogramma vormen. De missie is nu om deze werkwijze op zoveel mogelijk andere plekken uit te zetten, zodat samenwerking op dat niveau mogelijk wordt over de grenzen van vakgebieden heen. Daarnaast zijn er plannen en experimenten met een Deltateam voor docenten, want ook hier is excelleren nodig en zinvol. ■

*Eric Slaats,
Associate Lector bij Fontys Hogeschool ICT
e.slaats@fontys.nl.*

*Annemarie van den Broek
Redactielid Egoscoop en docent bij Fontys
hogeschool Kind en Educatie
a.vandenbroek-ab@fontys.nl*

Ontwikkelingen zijn binnenkort te volgen op www.iFontys.nl (de site van dit innovatienetwerk wordt op dit moment gemaakt door Delta's)